

УДК 378.016:811.111

Тетяна ІЩУК,

старший викладач кафедри міжнародних комунікацій факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Україна, Ужгород) ischuktt@gmail.com

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

У статті йде мова про формування професійної компетентності майбутніх працівників туристичної індустрії на заняттях з іноземної мови професійного спрямування. Автор здійснює спробу розглянути можливі засоби та методи навчання іноземній мові, які сприяють підвищенню стандартів викладання мови професійного спрямування, покращенню процесу засвоєння учбового матеріалу, а також наводить приклади завдань з англійської мови, розроблених для студентів першого курсу. Використання сучасних технологій у процесі навчання допомагає студентам досягти високого рівня комунікативної компетенції іноземної мови.

Ключові слова: іноземна мова за професійним спрямуванням, стандарти ринку праці, формування професійної компетентності, розвиток комунікативних здібностей, ефективні методи навчання.

Лит. 6.

Tetiana ISCHUK,

Senior Lecturer of Chair of International Communications of Faculty of Tourism and International Communications, Uzhhorod National University (Ukraine, Uzhhorod) ischuktt@gmail.com

IMPLEMENTATION OF NEW METHODS OF TRAINING A FOREIGN LANGUAGE IN THE EDUCATIONAL PROCESS AND PROVIDING QUALITY STANDARDS FOR FUTURE PROFESSIONAL EMPLOYEES OF TOURISM INDUSTRY

The formation of professional competence of future employees for the tourism industry is under consideration in this article. The author makes an attempt to consider possible means and methods of teaching a foreign language, which promote the increase of standards of teaching the English Language for Professional Purposes, improving the process of learning and also gives the examples of the tasks developed for the first year students. Modern technologies implemented in the process of training a foreign language help the students to achieve the appropriate level of foreign language communicative competence.

Keywords: English Language for Professional Purposes, labour market standards, formation of professional competence, communication skills development, effective methods of teaching.

Ref. 6.

Татьяна ИЩУК,

старший преподаватель кафедры международных коммуникаций ДВНЗ «Ужгородский национальный университет» (Украина, Ужгород) ischuktt@gmail.com

ВНЕДРЕНИЕ НОВЕЙШИХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС И ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАНДАРТОВ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ИНДУСТРИИ

Ішук Т. Впровадження новітніх методів навчання іноземної мови...

В статті йдеться про формування професійної компетентності майбутніх працівників туристичної індустрії на заняттях по іноземному мові. Автор робить спробу розглянути можливі засоби та методи навчання іноземному мові, способи підвищення стандартів викладання мови професійного напрямку, покращення процесу засвоєння навчального матеріалу, а також наводить приклади завдань по англійському мові, розроблених для студентів першого курсу. Використання сучасних технологій в процесі навчання допомагає студентам досягти високого рівня комунікативної компетентності іноземного мови.

Ключеві слова: іноземний мові професійного напрямку, стандарти ринку праці, формування професійної компетентності, розвиток комунікативних здібностей, методи навчання.

Лит. 6.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації та збільшення обсягу міжнародної співпраці розширюються міжособистісні контакти, зростає потреба суспільства у якісній підготовці фахівців туристичної індустрії. Сьогодні представники різних країн проводять переговори, зустрічі, конференції, збори та виставки на території готелів, туристичних та оздоровчих комплексів. Високі стандарти ринку праці вимагають від фахівців туристичної індустрії не тільки глибоких знань декількох іноземних мов, але й уміння миттєво приймати нестандартні рішення, орієнтуватися у великому потоці інноваційних технологій ХХІ століття, знати і поважати особливості етикету представників різних культур. Досконале володіння іноземною мовою допомагає не тільки спілкуватися з іноземцями при зустрічах чи на відпочинку, але і взаємодіяти з зовнішнім світом, вчитися від нього, використовувати новий прогресивний досвід для власного вдосконалення та змін у суспільстві.

«Ключовим завданням освіти у ХХІ сторіччі є розвиток мислення, орієнтованого на стаке майбутнє. Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а здатності самостійно їх застосовувати в нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян» [4, 8].

Завдання освіти – розвивати розумові здібності та риси особистості таким чином, щоб вона змогла у майбутньому здійснити усі свої наміри в житті, реалізувати себе, стати успішною у професійному середовищі, розкрити потенціал свого розуму та здібностей. «Сьогодні більше, ніж будь-коли, ми повинні послідовно намагатися насамперед сформуванню гармонійно розвинену особистість, а не особистість, яка механічно засвоює знання» [2, 251–252].

Загальновідомо, що якість освіти цілком залежить від поєднання сучасних наукових досліджень та інновацій у процесі навчання, створення на заняттях ситуацій, максимально наближених до тих, які виникатимуть у подальшій трудовій діяльності сьогоднішніх студентів.

«Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві» [4, 23].

Підготовка спеціалістів у відповідності високим стандартам та запитам ринку праці ставить перед викладачем іноземних мов важливі завдання – формування професійної компетентності та спрямованості студента, розвиток комунікативних здібностей; вимагає підвищення якості навчання, змушує шукати та впроваджувати нові, більш ефективні методи навчання.

Сьогодні студенти України мають змогу брати участь у наукових конференціях, обговорювати важливі питання на симпозіумах, що відбуваються у вузах світу, їздити на навчання за кордон по програмах обміну. Це означає, що рівень іноземної мови для повноцінного спілкування на професійну тематику має бути надзвичайно високий. Проте рівень володіння іноземною мовою випускників шкіл є низьким, а кількість годин, що виділяється на вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням зовсім незначна. Отож, перед викладачем вузу постає складне завдання: за короткий термін забезпечити належний рівень знань студента, необхідний для спілкування у професійному середовищі у відповідності до вимог сьогодення. Це означає, що викладач у процесі навчання іноземної мови за професійним спрямуванням має використовувати такі методи та прийоми, які б сприяли ефективному засвоєнню навчального матеріалу.

Як зазначають представники Британської Ради, які з 2014 року у партнерстві з Міністерством освіти та науки України проводили глибоке до проектне дослідження в університетах країни, щоб оцінити стан викладання англійської мови «...існує потреба застосувати новіші матеріали та провести підготовку з використання та розробки сучасних матеріалів із англійської мови професійного спрямування, що спрямовані на розвиток умінь» [1, 110].

Отож, у цьому дослідженні ми спробуємо розглянути можливі засоби та методи навчання іноземній мові, які сприяють підвищенню стандартів викладання мови професійного спрямування, покращенню процесу засвоєння учбового матеріалу.

Аналіз досліджень. Сьогодні викладачі іноземних мов у процесі підготовки до занять мають змогу використовувати різні методи викладання. Це і науковий доробок провідних вчених радянського періоду (Н. Бонк, І. Китайгородська, Г. Термінасова), і творчість вчителів-новаторів 70-80-х (Ш. Амонашвілі, В. Шаталов, С. Лисенкова), і методи навчання сучасних вітчизняних та зарубіжних авторів (Н. Баграмова, Д. Кларк, О. Пометун, С. Панферов, Е. Розет, Дж. Уотсон, Р. Шанк та ін.)

Мета статті – визначити шляхи підвищення ефективності занять з іноземної мови (англійської) за професійним спрямуванням; розглянути деякі види ефективних технологій, продемонструвати можливості їх використання у процесі підготовки майбутніх працівників туристичної індустрії; навести приклади застосування ефективних форм організації та проведення занять, спрямованих на підвищення якості підготовки студентів, розвиток мислення та творчих здібностей.

Виклад основного матеріалу. Різні етапи розвитку методики викладання англійської мови характеризувалися домінуванням різних методів навчання: структурних (граматико-перекладний, аудіо-лінгвістичний); функціональних (ситуаційне навчання, керована практика); інтерактивних і частково інтерактивних («прямий» метод, природний підхід, метод фізичного реагування, метод послідовностей, «мовчазний» метод, метод занурення, комунікативний, метод авторських методик та ін.).

Найбільшої популярності за останні десятиліття набули комунікативний (communication – «спілкування» – враховує комунікативні функції мови) та інтерактивний (interaction – «взаємодія» – власне процес комунікації та навчальної ситуації в аудиторії) методи навчання. Отож розглянемо детальніше ці домінуючі методи навчання. «Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність» [5, 9].

Дослідження, проведені Національним тренінговим центром (США, штат Меріленд) у 80-х рр., показують, що інтерактивне навчання дозволяє значно збільшити від-

соток засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття, волю, дії, практику. Результати досліджень, відображені в так званій «Піраміді навчання» свідчать, що «найменших результатів можна досягти за умов пасивного навчання (лекція – 5%, читання – 10%), а найбільших – інтерактивного (дискусійні групи – 50%, практика через дію – 75%, навчання інших чи негайне застосування – 90%)» [5, 9].

Навчальний процес відбувається шляхом постійної, активної взаємодії всіх студентів (сутність інтерактивного навчання) в межах якої і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання.

Що стосується застосування комунікативного методу навчання, то попри всі позитивні аспекти застосування цього методу, нерідко у тих, кого навчали іноземній мові використовуючи винятково цей метод, виникали труднощі у написанні листів та веденні документації. Маючи ґрунтовні навички спілкування студентам важко було виконувати письмові завдання, не вистачало базових знань граматики та стилістики. Сучасні вимоги до володіння іноземною мовою професійного спрямування передбачають не тільки високий рівень володіння комунікативними навичками, але і вміння вести документацію та переписку іноземною мовою.

Враховуючи, що жоден окремо взятий метод не може забезпечити повноцінний розвиток усіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності (навичок читання, говоріння, слухання, письма), перед викладачем постає завдання синтезу різних методів навчання, так званої технології поєднання формальних та неформальних методів та засобів – Blended Learning (навчання в аудиторії, тестування та спілкування з викладачем online, Internet конференцій). Вагомим аспектом використання даної технології є комбінування різних способів подання навчального матеріалу (очне face-to-face, електронне online learning та самостійне навчання self-study learning) з використанням методики управління знаннями [6].

Blended Learning не відкидає те корисне, що викладач використовує навчаючи студентів за традиційною моделлю, а лише удосконалює, покращує її можливості. Студенти, що беруть участь у розробці індивідуальних та групових проєктів (Collaboration) мають змогу розвинути навички роботи в Internet, навички пошуку інформації, роботи в групі, приймати рішення та нести за них відповідальність. Завдання викладача, який розробляє подібний курс правильно скомпонувати учбовий матеріал, тобто визначити, що саме буде вивчатись в аудиторії, а що можна вивчати дистанційно чи самостійно. У процесі навчання поєднуються класичні методи викладання, спрямовані на засвоєння основних граматичних структур англійської мови, розвиток навичок читання та перекладу, та більш сучасні методи (інтерактивні та частково інтерактивні, методи комп'ютерного навчання), спрямовані на розвиток комунікативних навичок і подолання «мовного бар'єру» [3].

Про якість та рівень корисності інформаційно-освітніх послуг вищого навчального закладу свідчить уміння випускників застосувати на практиці знання, отримані на практичних заняттях. Тому саме розвиток мовленнєвих вмінь: слухання та говоріння іноземною мовою набувають особливого значення. Основою навчання говорінню на іноземній мові є не відтворення завчених напам'ять текстів чи діалогів, а розвиток умінь спонтанного спілкування. Мовленнєві вправи проблемного характеру, пов'язані з необхідністю опису, порівняння, протиставлення, аналізу, оцінки та формування висновків, відстоювання власної точки зору, аргументування є найважливішими для розвитку навичок вільного володіння мовою. Тому так важливо для викладача іноземної мови зуміти спонукати студента до висловлювання, створити на занятті ситуацію максимально

наближену до життєвої, при якій студент висловлює свою власну думку чи, використовуючи свої творчі здібності, створює власний проект. Тут у нагоді студентам стає не тільки вивчений до цього теоретичний матеріал, набуті навички читання, вимови чи правильної побудови речень на іноземній мові, але і власний життєвий досвід, уміння працювати з Internet ресурсами, аналізувати та вибирати, приймати рішення, працювати у команді та вирішувати складні завдання.

Ефективність процесу навчання значною мірою залежить від викладача, його вміння організувати навчальний процес, вибору методів навчання, та підбору завдань, які можуть успішно розв'язуватися з їх допомогою.

Сьогодні широкий доступ до Internet ресурсів дає змогу студентам отримувати інформацію самостійно, без допомоги викладача. Проте студенту інколи важко розібратись у розмаїтті інформації, вибрати головне, найбільш важливе, що стане у нагоді у майбутній трудовій діяльності. Завдання викладача допомогти студенту, зорієнтувати його, націлити, навчити відрізнити головне від менш важливого.

Наведемо приклад розроблених завдань з іноземної мови професійного спрямування для студентів першого курсу під час опрацювання модуля «Спілкування в академічному та професійному середовищах», цілі якого розвивати мовленнєві знання та вміння, необхідні для адекватної поведінки в загальних навчальних та професійних ситуаціях. Розвиток комунікативної компетенції відбувається відповідно до здатності студентів навчатися та попереднього досвіду і здійснюється в межах знайомого ситуативного контексту, пов'язаного з навчанням та спеціалізацією.

Під час розгляду матеріалу пов'язаного з освітою та майбутньою професійною діяльністю студентів просять зайти на сайт 4icu.org та ознайомитись з інформацією, пов'язаною з діяльністю престижних учбових закладів Європи та світу (самостійне опрацювання). На практичному занятті в аудиторії студентам пропонують поділитися своєю інформацією у формі діалогу з сусідом по парті. В подальшому студенти працюють у групах, обговорюючи тему майбутнього домашнього завдання – написання твору-роздуму. «Some people think that studying in a foreign country has many advantages; others believe that the disadvantages outweigh the advantages. Write a short essay in which you briefly consider both sides of this issue and make clear which side you support». Далі групи обмінюються своїми ідеями та визначають головні пункти, які слід висвітлити у власних творах.

Головними у процесі обговорення є зв'язки між студентами, їхня взаємодія та співпраця. Результат досягається взаємними зусиллями всіх учасників процесу навчання. Студенти беруть на себе відповідальність, аргументують, вчать формулювати власну думку, правильно її висловлювати, доводити свою точку зору, дискутувати та приймати власні рішення. Це сприяє інтенсифікації самого процесу навчання. У ході обговорення важливо навчитись слухати інших, поважати альтернативну думку, збагачувати власний соціальний досвід, вчитись будувати конструктивні відносини в групі, уникати конфліктів, аналізувати навчальну інформацію та знаходити спільне розв'язання проблеми. Подібні завдання сприяють створенню доброзичливої атмосфери на занятті, а саме головне – надзвичайно подобаються студентам.

Використання різних моделей навчання забезпечує можливість оптимального комбінування аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи. Слід зазначити, що виконання запропонованих видів навчальної діяльності сприяє вдосконаленню вивчення іноземної мови, оскільки розвиває мовленнєві навички. Крім того, можливість індивідуального добору завдань, креативність рішень підвищують рівень мотивації щодо вивчення іноземної мови у студентів.

Висновки. Використання новітніх методів навчання на заняттях з іноземної мови професійного спрямування у вищому навчальному закладі приносить позитивні, якісно нові та сталі зміни у рівні вивчення мови, володінні граматичними структурами та лексичними одиницями, що в свою чергу дозволяє студентам брати участь у програмах міжнародного обміну та співпраці.

Звичайно, є багато позитивних і негативних моментів у використанні різних методів та технік у навчанні іноземній мові, але незмінне одне – науково-технічний прогрес вносить свої корективи у процес навчання, цифрові технології є ефективними інструментами цього процесу, від використання яких отримують вигоду обидві сторони-учасники процесу – як ті, хто навчає, так і ті, хто вчиться.

Навчальні заклади України потребують ґрунтовних змін, повного реформування системи викладання, формування нового університетського бачення освіти, здатності будувати партнерські відносини з провідними освітніми закладами світу. Забезпечення якості освіти – глибоких знань випускників, у поєднанні з прагненнями молодих людей досягти висот у професійній діяльності – запорука стабільного та успішного майбутнього країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Болайто Р. Інтернаціоналізація українських університетів у розрізі англійської мови Британська Рада в Україні [Проект «Англійська мова для університетів»] / Род Болайто, Річард Вест. – К. : «Видавництво «Сталь», 2017. – 154 с.
2. Калюжний Є. Як стати і бути багатим: Філософія індивідуального успіху / Є. Калюжний. – Київ : «Смолоскип», 2016. – 288 с.
3. Костина Е. В. Модель смешанного обучения (Blended Learning) и ее использование в преподавании иностранных языков / Е. В. Костина // Известия высших учебных заведений. Серия: Гуманитарные науки. – 2010. – Т. 1. – № 2. – С. 141–144.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nacionalna-strategiya-rozvitku-osviti-v-ukrayini.doc>
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
6. Purnima V. Blended Learning Models // Published: August 2002. P. I. URL: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.learningcircuits.org/2002/aug2002/valiathan.html>.

REFERENCES

1. Bolaito R. Internatsionalizatsiia ukrainskykh universytetiv u rozrizi anhliiskoi movy Brytanska Rada v Ukraini [Proekt «Anhliiska mova dlia universytetiv»] / Rod Bolaito, Richard Vest. – K. : «Vydavnytstvo «Stal», 2017. – 154 s.
2. Kaliuzhnyi Ye. Yak staty i buty bahatym: Filosofia indyvidualnoho uspikhu / Ye. Kaliuzhnyi. – Kyiv.: «Smoloskyp», 2016. – 288 s.
3. Kostina Ye. V. Model smeshannogo obucheniya (Blended Learning) i ee ispolzovanie v prepodavanii inostrannykh yazykov / Ye. V. Kostina // Izvestiya vysshikh uchebnykh zavedeniy. Seriya: Gumanitarnye nauki. – 2010. – T. 1. – № 2. – S. 141–144.
4. Natsionalna stratehiia rozvytku osvity v Ukraini na 2012–2021 roky [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nacionalna-strategiya-rozvitku-osviti-v-ukrayini.doc>
5. Pometun O. I. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia: nauk.-metod.posibn. / O. I. Pometun, L. V. Pyrozhenko. – K. : Vydavnytstvo A.S.K., 2004. – 192 s.
6. Purnima V. Blended Learning Models // Published: August 2002. P. I. URL: [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.learningcircuits.org/2002/aug2002/valiathan.html>.

Статтю подано до редакції 20.09.2017 р.